

Савремена пракса страних земаља:

САОПШТЕЊЕ СА ТЕЧАЈА ОДРЖАНОГ У НИМУ — ФРАНЦУСКА ОД 23. V ДО 17. VI 1961. ГОДИНЕ ПО ПИТАЊИМА ИЗРАДЕ ПРОГРАМА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ НЕРАЗВИЈЕНИХ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ОБЛАСТИ

Као учесник на овом течају био сам упућен од стране Савеза пољопривредно-шумарских комора и Завода за продуктивност рада, на предлог Пољопривредно шумарске коморе НРЦГ.

Основне интенције овога течаја сводиле су се на студије и практично упознавање разних метода који се примјењују за унапређење неразвијених пољопривредних области.

Унапређење пољопривреде једног неразвијеног пољопривредног подручја, по концепцијама овог програма, обезбјеђује се спајањем разних фактора производње: људи, земљишта, опреме и др. Припрема програма унапређења почиња на техничком циљу, који може бити различит, у зависности од регионалних и националних потреба, које могу бити садржане у производима потребним за људску исхрану, замјени застарјеле производима потребним за људску и њу продуктивности слабо продуктивне пољопривреде итд.

Све материје које су третиране на течају, почев од планирања регионалног развоја једног подручја до његове реализације, односиле су се у првом реду на област Доње Роне и Лангедока и имале су за циљ смањење извјесне производње за коју је потреба на француском тржишту све мања и чији је пласман могућ једино уз субвенцију државе, као што су вино средњег квалитета, жито и др., односно њене замјене производима који ће бити тражени од европ-

ског тржишта, као што су воће, поврће месо и млијеко. Код ове измјене треба пронаћи све могуће начине да се производња учини што више независном од природних фактора и на тај начин постигне развој пољопривреде који ће бити у стању да подигне ову област из економског опадања.

Закон о преоријентацији пољопривреде, који је на снази у Француској, као основни принцип истиче да средства ангажована у пољопривреди морају бити третирана под истим условима као и она која су инвестирана у осталим секторима привреде, тј. да пољопривредни произвођач има сличан ниво живота као и радници осталих привредних дјелатности.

Свако унапређење пољопривреде у појединој области прати низ различитих аспеката, због тога што област није нека површина једнаких карактеристика, већ је она склоп разних фактора који у њој учествују.

У Доњој Рони и Лангедоку, као и у великом броју области на обалама Средоземног мора, приобална равница, у склопу подизања пољопривредне производње, по мишљењу француских стручњака, не може се посматрати изоловано од свог планинског залеђа, због тога што комплексно сагледавање проблематике обезбјеђује регионалну кохезију која ће имати за резултат комплексни економски развој. Због тога Комисија Доње Роне и Лангедока, преко чије се службе

одвија читав рад на подизању ове области, добар дио свога рада усмјерава на планинска подручја, путем пошумљавања и развоја крмне базе на планинама. Поред овога, држава, преко одговарајућих служби у заосталим подручјима, упоредо са унапређењем пољопривреде, инсистира и на развоју индустрије.

У припреми за унапређење неразвијених области основни значај има програм регионалног развоја, који се, углавном, ограничава на опште поставке. Орган задужен за рад на унапређењу мора, на основу програма, поставити детаљан акциони план који се одвија у двије етапе:

а) анализа постојећих фактора и
б) одређивање акција које ће се предузети за искоришћавање тих фактора или њихова измјена ради реализације циљева.

У анализи постојећих фактора под бројем један је клима, која мора бити позната за што је могуће дужи период. Ту је од највећег интереса: плувиометрија, распоред и интензитет киша, температуре (средње, минималне и максималне), вјеторви (правац, интензитет и учесталост), непогоде (град, мразеви, олује, прекомјерне жеге итд.), испаравање и релативна влажност ваздуха.

Као други фактор ове анализе долази земљиште, које такође мора бити предмет прецизног познавања. Елементи за проучавање су: топографија, израда карата са изохипсама, физичке карактеристике, дубина, груби материјал, текстура, структура, хидродинамичне особине, нарочито ретенциони капацитет за воду, педолошки типови, случајне ситуације као ерозија, поплава, недостатак дренаже, заслањеност итд., затим, основне хемијске особине и по могућности непредвиђене појаве хемијског полијекла.

У остале факторе убрајају се: проучавања становништва на дотичном рејону, анализа тржишта, саобраћаја и др.

Начин њиховог планирања у пољопривреди је сличан нашем с обзиром да се код израде плана

регионалног развоја третирају исти елементи уз сличну методиком.

Одређивање акција које треба предузети ради реализације плана састоји се у првом реду у пројектовању да ли се одређене теоретске поставке остварују. Код отклањања плувиометријских недостатака предузима се изградња великих хидромелиорационих система, одређује начин наводњавања, заливне норме, и др., а против временских непогода подизање заштитних појасева, употреба извјесне опреме и примјена других мјера.

Израду програма и његову реализацију у једном рејону у Француској прати провјеравање производње путем огледа. Све што се може провјерити, нарочито технички елементи, треба да буде провјерено: наводњавање, борба против мразева, вјетар; све предвиђене културе треба да буду испробане у условима у којима треба постићи одговарајућу производњу.

У ту сврху организоване су сљедеће службе:

1. Служба проучавања земљишта, чији је главни задатак да проучава и картографише земљиште, како у средњој размјери ради успостављања генералних планова тако и у великој размјери за практично коришћење. Ова служба је снабђевена једном лабораторијом која је, поред наведеног, у стању да врши анализе и проучавања земљишта до детаља.

2. Агрономска служба која проучава све опште чиниоце који утичу на пољопривреду, као што су: клима, структура, обрада земљишта, радна снага, техника, рентабилност производње, огледи, настава и пропаганда.

3. Служба за пољопривредне грађевине и уређење села која проучава сеоско становништво, путем анкете, интервјуа у подизању или модернизовању пољопривредних зграда као и у индивидуалном и колективном уређењу села.

4. Служба за шумско и пашњачко уређење; она проучава шумско и пашњачко уређење подручја која се не могу наводњавати; такође се бави питањима шумске произ-

водње за коју су заинтересована наводњавана подручја, тј. ако се ради о подизању шумско-заштитних појасева који служе пољопривреди.

5. Економска служба која је оријентисана на комерцијализацију и организацију тржишта.

6. Анкетна служба, најзад, служи за прикупљање свих потребних података у вези са радом Компаније.

Сваки рад на уређењу једног подручја има посебан карактер и у сваком случају одговорни морају, по датој организацији, учествовати у раду и рјешавању проблема.

Тако, нпр., на уређењу Доње Роне и Лангедока поједине службе Компаније предузимају разне интервенције за подизање пољопривредне производње, које се састоје у одређивању и проширењу метода повећања плодности земљишта и отклањању свих других потешкоћа које стоје на путу подизања производње.

Компанија, даље, интервенише у освајању нових површина куповицом слободног земљишта, организовању приватних фарми и њиховом оспособљавању за производњу дајући им дугорочне кредите.

Садашњи застарјели сеоски становни одвраћају омладину од сеоског живота. Постојеће законодавство омогућава предузимање широким мјера за преправку станова, но, пошто је процедура око овога компликована и сељацима слабо

позната, то Компанија и у овом правцу интервенише ради бржег и економичнијег постизања циља.

С обзиром да су опрема и други материјал потребни за наводњавање скупи, то је изградња читавог система и набавка опреме извршена из државних кредита и својина су државе, а опрема се изнајмљује произвођачима у сезони наводњавања.

Врло често власници шумских земљишта показују мало интересовања за њихово унапређење те Компанија врши радове на пошумљавању таквих земљишта на рачун њихових власника, а на основу постојећег закона.

Најзад Компанија се стара око организовања центра за сортирање, паковање и експедицију пољопривредних производа, образовања кооперативних продајних група, успостављања контакта са потрошачким центрима, чиме се поправљају услови пласмана производа и доприноси отклањању неповјерења код произвођача.

За Доњу Рону и Лангедок има доста таквих интервенција које произилазе из исте концепције. Важно је, међутим, имати на уму да су све ове мјере органа одговорног за регионални развој само катализатори, а да би развој био дефинитиван (за тамошње услове) сматра се да спровођење ових мјера треба да буде што прије повјерено самим произвођачима.

Инж. Марко МИЋУНОВИЋ

На основу закључка Управног одбора СШПК-а од 1. јула 1961.

године, Савез пољопривредно-шумарских комора Југославије

р а с п и с у ј е

К О Н К У Р С

за избор 15 друштвених газдинстава која ће организовати производњу пшенице, кукуруза, шећерне репе и сунцокрета у условима најсавременије организације рада и расподеле дохотка.

I. ЦИЉ КОНКУРСА

Наша и страна наука и пракса свакодневно дају све савременија решења у свим гранама пољопривредне производње. Та нова, код нас проверена решења, одмах треба применити на одабраним газдинствима и тако створити узорна газдинства која ће демонстрирати најмодернију пољопривредну производњу. Нова технологија мора бити повезана са новом организацијом рада и социјалистичком расподелом дохотка како би радни колективи што свесније приступили реализацији ових пројеката и у заједници са пољопривредном службом и науком постали борци за максималну пољопривредну производњу.

Газдинства која буду изабрана на овом конкурс у дужна су да постигну просечну производњу по хектару и то:

пшеница у зрну са 13%

влаге — — — — 60 мтц

кукуруза у зрну са 13%

влаге — — — — 100 „

шећерне репе у корену — — 650 „

сунцокрета у зрну — — 30 „

под условом да цене не пређу и то за:

пшенице — — — 22 д по 1 кг

кукуруза — — — 18 д по 1 кг

шећерне репе — — 4 д по 1 кг

и сунцокрета — — 40 д по 1 кг,

уз постојеће цене репродукционог материјала, висине наднице и инструментата расподеле дохотка а уз најмање учешће живог и мину-

лог рада.

За поједина подручја, због посебних климатских и земљишних услова, републичке пољопривредне коморе, односно коморе аутономних јединица могу Савезу пољопривредно-шумарских комора Југославије предложити смањење просечних приноса.

II. УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ДРУШТВЕНИХ ГАЗДИНСТАВА

На конкурс у могу учествовати друштвена газдинства која желе да се боре за максималну и економски оправдану производњу најмање двеју од наведених култура, на целокупним површинама под овим културама.

Газдинства која желе да учествују на овом конкурс у треба да испуњавају следеће услове, тј. да:

— располажу најмање са 1.000 ха ораничних површина повезаних у једну целину под условом да најмање 70% укупних ораничних површина буде под наведеним културама. Изузетно, могу се изабрати на конкурс у и мања газдинства, али само у рејонима где нема већих, под условом да се с тим сагласи Савез пољопривредно-шумарских комора Југославије;

— имају потребан стручни кадар за извођење савременог технолошког процеса и организације рада; — располажу модерном механизацијом или су спремни да је сами набаве уколико је немају у потпуности, како би комплексно механизовали процес производње;

— приложе сагласност радничког савета да ће у заједници са пољопривредном и научном службом разрадити производни програм и производне процесе за целокупну производњу пшенице, кукуруза, шећерне репе и сунцокрета и да ће то у целисти реализовати уз примену савремене организације и социјалистичке расподеле дохотка. Газдинства ће сама одлучити са којом ће стручном службом сарађивати на остварењу програма о чему уз пријаву за конкурс треба поднети писмену сагласност стручне службе са којом ће заједно изводити пројекте;

— приложе потврду надлежне општине, среза и средње пољопривредно-шумарске коморе о њиховој сагласности да газдинство постане узорни и демонстрациони објекат и да ће са своје стране осигурати потребно учешће у инвестицијама и помоћ да се пројекат у целисти оствари;

— прилаже потврду републичке пољопривредно-шумарске коморе, односно комора аутономних јединица и средњих пољопривредно-шумарских комора да ће исте учествовати са делом трошкова од укупних које даје Савез пољопривредно-шумарских комора Југославије.

III. ОБАВЕЗЕ

А. Савеза пољ. шум. комора Југославије

Савез пољопривредно - шумарских комора Југославије обавезује се да ће:

— сносити трошкове за услуге пољопривредне и научне службе која буде са газдинством сарађивала;

— преко пољопривредно шумарских комора (одбора за социјалистичка газдинства и других одговарајућих служби) пружити помоћ газдинствима код разраде савремене организације рада и социјалистичке расподеле дохотка са циљем да се читав радни колектив максимално ангажује на реализацији овог пројекта;

— код Пољопривредне банке осигурати приоритет у инвестицијама које се изводе у складу са пројектом;

— приоритетно осигурати средства за набавку нових продуктивних сората семена и нове опреме која ће служити за савремену производњу. Ако се ради о набавци домаћег семена и домаћој опреми да им осигура приоритет набавке;

— за онај мањи део опреме који буде служио у експерименталне сврхе сносити део трошкова набавке што ће се накнадно споразумно одредити;

— изабраним газдинствима накнадити онај део трошкова који ће настати у случају да газдинство део своје производње организује у правцу преиспитивања још недовољно познатих решења ако то доведе до непредвиђених губитака који нису настали кривицом колектива газдинства. Ближа права и обавезе по овом питању регулисаће се путем уговора између газдинства и Савеза пољопривредно-шумарских комора Југославије;

— преко Института за економику организује праћење економије овакве производње с тим, што ће трошкове овог праћења сносити Савез пољопривредно-шумарских комора као и повећане трошкове евиденције на газдинству највише до 500.000 динара;

— изабраним газдинствима осигурати првенствено коришћење техничке помоћи како у коришћењу стране опреме и експерата тако и слања на специјализацију;

— најбољим газдинствима која су у целини или код појединих култура постигла најбоље резултате дати награду у висини од једног до 10.000.000 динара сразмерно оствареним резултатима о чему коначну одлуку доноси Управни одбор Савеза пољопривредно-шумарских комора Југославије.

Б. Обавезе изабраног газдинства

Газдинства која буду изабрана на овом конкурсима дужна су да:

— се придржавају договореног производног процеса;

— спроводе договорену савремену организацију рада као и социјалистичку расподелу дохотка;

— изабраној стручној служби осигурају део награде;

— испуне и друге услове и обавезе предвиђене овим конкурсом;

— у случају неизвршења постављених задатака због непримењивања договореног технолошког процеса и организације рада вратити СПШК-а и осталим учесницима сва уложена средства.

Ц. Обавезе и права стручне службе

Стручна служба дужна је да разради производни процес производње као и да учествује у њеној реализацији, с тим да у процесу производње користи најсавременија домаћа и страна решења.

Ближа права и обавезе за стручне службе регулисаће се уговором између стручне службе и газдинства.

IV. РОК ЗА ПОДНОШЕЊЕ ПРИЈАВЕ

Газдинства која испуњавају услове по овом конкурс у поднеће пријаве за учешће надлежној републичкој пољопривредно-шумарској комори, а газдинства са подручја АПВ Пољопривредно-шумарској комори у Новом Саду

најдаље до 20. VIII 1961. год.

Копију пријаве доставиће републичком центру за унапређење пољопривреде, Савезу пољопривредно-шумарских комора Југославије, Београд и Југословенском савјетодавном центру за пољопривреду и шумарство, Београд, Змај Јовина 21/IV.

V. РОКОВИ ЗА КОНАЧНИ ИЗБОР

Републичке пољопривредно-шумарске коморе, односно покрајинске пољопривредно-шумарске коморе на предлог републичких центара за унапређење пољопривреде и шумарства извршиће избор најбољих газдинстава која ће постати објекти за демонстрацију најбољих производних решења

најкасније до 30. августа 1961. год.

Коначни избор извршиће Управни одбор Савеза пољопривредно-шумарских комора Југославије **најкасније до 10. септембра 1961. г.**

НАПОМЕНА

Све припреме треба максимално убрзати како би претстојећу сетву извршили на време и квалитетно и тиме створили услове за високе приносе пшенице у 1962. години.

Одмах након извршења ужег избора од стране републичких комора, односно комора аутономних јединица, пољопривредна служба треба да отпочне са интензивним припремама за што квалитетнију разраду читаве производње, водећи рачуна да они морају да буду у складу са нашом политиком стварања друштвених газдинстава пољопривредно-индустријског типа.

Услед кратких рокова због претстојеће сетве, Управни одбор Савеза пољопривредно-шумарских комора није могао да разматра детаљне услове конкурса што ће вероватно учинити на седници на којој ће се истовремено извршити избор газдинстава.